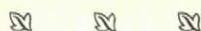

waren. Zooals het behoort hadden roodborstjes daar braaf aan gewerkt; merels en zanglijster echter even goed en ook een enkele vroege kramsvogel. Er is ook veel verscheidenheid in de kleur der vruchten: lichtrood met een trekje en lila, echt karmijn en dof duister steenrood. Welke vogels eten de sleedoornpruimpjes en de zwarte bottels van de duinroosjes?

Verleden jaar heb ik gevraagd naar berichten over laten bloei van de Struikheij; die wil ik altijd nog graag hebben. Merkwaardig is ook de derde bloei van Wintergroen (*Pirola rotundifolia*). Die is van den tweeden bloei wel niet zoo duidelijk gescheiden als de tweede van den eerste, maar toch iets zeer wezenlijks. Op 23 October '35 stonden er nog prachtig te bloeien en zelfs schoot er nog een nieuwere bloeistengel omhoog. Waarom doen die planten dat? Rijpe vruchten heb ik dien laten bloei nog nooit zien opleveren. Ook de nabloei van de Gevlekte Doovenetel geeft geen rijpe vruchten meer, evenmin als de winterbloei van Primula. Maar de gewone Sterremuur, die nu bloeit geeft nog wel rijpe vruchten. Dit heele geval van herfstbloei, winterbloei en vruchtrijping kan nog wel eens nader worden bekeken.

En nu hopen we maar weer op een mooien drukken vogeltrek in de eerste dagen van de vierde week van deze prettige maand. Verleden jaar was ik toen een weekje in den Haag en genoot van de geriefelijke wandelingen en de aangename afwisseling van cultuur en natuur in de West-duinen. Nooit heb ik zoo vele en zulke mooie Geschubde Inktzwammen gezien als daar. Op menige plaats zat de prikkeldraad al aardig verborgen onder Liguster, Eglantier, gaspeldoorn en Duindoorn. En er was een flinke trek van Spreeuwen, Kneuen, Vinken, Koperwieken, Kramsvogels, Vlaamsche Gaaien. Geen wonder, dat er onder de Hagenaars, jong en oud, zoo veel goede natuurvrienden zijn.

JAC. P. TH.

BOEKBESPREKING.

De schoonheid van ons land. I. Van Texel tot Walcheren. Met medewerking van A. Viruly, Jan P. Strijbos en D. L. Daalder, groot 4° 18 p.p. tekst en 80 platen. (Amsterdam, Uitgeverij Contact f 3.90).

De Uitgeverij Contact begint hiermee een groot en in zijn opzet prijzenswaardig werk: een reeks van laat ons zeggen beredeneerde illustraties, waardoor de Nederlanders de schoonheid en belangrijkheid van hun eigen land beter kunnen leeren beseffen. Daar ontbreekt nog veel aan. Prof. Van Poelje zegt in zijn voorwoord: „Misschien kan men het cultuurpeil van een volk, de innerlijke geestesbeschaving van de massa, nergens beter naar bepalen dan naar de mate, waarin eerbied en bewondering voor de natuur in alle lagen van de bevolking zijn doorgedrongen”. Nu, wat de eerbied voor duin en strand betreft, daar heeft ons volk tot nog toe niet zoo'n bijster goede beurt mee gemaakt. Gelukkig kan Prof. Van Poelje thans spreken van een „herlevend duin” en dat geeft vertrouwen voor de toekomst, ook wat betreft de innerlijke geestesbeschaving van de massa.

In dit boek zijn verleden en toekomst verbonden. Daalder geeft in zijn „folkloristische” beschouwingen een levendig beeld van het verleden, Viruly bekijkt als vliegenier en wereldreiziger ons land uit de hoogte en blijft het beminnen. Strijbos staat daar tusschen in en vertelt van ontstaan en vergaan van de duinen, raakt eventjes in de war met rhetorica over de duinbosschen.

Het belangrijkste zijn echter de illustraties, prachtig fotowerk. Natuurlijk kunnen die 80 platen zelfs geen beknopt overzicht geven van al het schoons dat van Texel tot Walcheren valt te beleven en we zouden sommige platen wel willen vervangen door andere, b.v. plaat 5 door een, die werkelijk iets te zien gaf van den unieken rijkdom van plantenleven der duinplassen. Het menschenleven en de techniek zijn vertegenwoordigd door enkele prachtige staaltjes.

Zeer bijzonder waardeer ik de luchtfoto's van de K.L.M. Die perzik smaakt naar meer. Zoo'n plaat als de Zeehonden aan de kust van Schouwen doet het verlangen ontstaan naar een Natuurlijke Historie van Nederland „uit de lucht”. Plaat 69 van de slikken en schorren is als algemeen overzicht al prachtig. En nu, nog wat lager gevlogen, een opname van den plantengroei, zoo, dat de afzonderlijke formaties te zien zijn!

Ook de luchtfoto van het Walchersche duin is zeer suggestief. Wij hopen, dat de uitgevers in de volgende deelen nog veel meer van het mooie werk van de K.L.M. zullen laten zien. Zoo kunnen we een nieuwen kijk op ons land krijgen.

JAC. P. TH.

Dr. C. A. BACKER. *Verklarend woordenboek der wetenschappelijke namen van de in Nederland en Nederlandsch Indië in het wild groeiende en in tuinen en parken gekweekte varens en hogere planten*. 4°, 674 p.p Prijs in heel linnen stempelband f 19.50. Uitgave van P. Noordhoff. N.V. Groningen, Noordhoff-Kolff N.V., Batavia en Visser en Co., Batavia.

„Voor beroeps- of amateur-botanici, voor land-, bosch- of tuinbouwkundigen, kortom voor allen, die met planten te maken hebben, is kennis harer namen onmisbaar; namenkennis is wel niet de omega, maar toch zeker de alpha der botanische wetenschap, welke zonder haar niet zou kunnen bestaan. Volksnamen, alhoewel dikwerf zeer bruikbaar, waar het algemeen bekende planten betreft, komen niet in de eerste plaats en vaak ganschelijk niet in aanmerking”.

Met deze regelen uit het voorbericht begint Backer zijn betoog voor de noodzakelijkheid van wetenschappelijke namen. Reeds in Nederland kan de wetenschap met de volksnamen niet rondkomen. En in Nederlandsch Indië waar 130 talen in verschillende dialecten worden gesproken en men van de inlanders maar zelden betrouwbare gegevens kan verkrijgen, zou men de ± 30.000 plantensoorten niet kunnen bespreken zonder het gebruik van wetenschappelijke namen, in hoofdzaak Latijn en Grieksch.

Nu is het bedenkelijk, om die namen te gebruiken zonder hun beteekenis, herkomst en juiste uitspraak te kennen. Lang niet alle beoefenaars van de plantkunde hebben Latijn en Grieksch geleerd. Ook zijn tal van namen afgeleid van de namen van personen of zaken, waar de gymnasiast nooit van te hooren krijgt. Om ons nu van alle onzekerheid in dezen te bevrijden heeft Dr. Backer ons dit prachtig, onderhoudend en vermakelijk boek gegeven.

De niet-klassiek gevormden worden al dadelijk verblijd met een voortreffelijke verhandeling over afleiding, uitspraak en klemtoon met tot slot de opmerking: verder kan ik je niet helpen, daar moet je latijn en grieksch voor kennen”. Doch wij behoeven niet te wanhopen, want het heele boek door, zijn bij elk woord uitspraak en klemtoon zorgvuldig aangegeven.

Dan krijgen we bij ieder woord de beteekenis en herkomst. Dikwijls kan volstaan worden met de gewone vertaling. Maar bij de namen, die afgeleid zijn van persoonsnamen krijgen we een beknopte en dikwijls zeer rake en smakelijke biografie van den persoon. Ook de mythologische- en bijbelsche- en aardrijkskundige namen krijgen een dikwijls nogal uitvoerige verklaring. Waar het pas geeft verblijdt Backer ons ook nog met citaten uit allerlei boeken, waarbij Dodoens en de Bijbel wel zijn bepaalde voorkeur hebben.

Het is een groot genot, hier te lezen van al de wakkere, talentvolle, toegewijde reizigers, onderzoekers, geleerden, liefhebbers, die onze kennis van onze mooie Aarde hebben helpen verrijken. Backer, die een van hen is, leeft met hen mee, kan zich niet weerhouden, om met een enkel woord te getuigen van zijn liefde en bewondering of hier en daar een tikje toe te dienen van critiek. Hij heeft moeite noch tijd of geld gespaard, om door te dringen in de geschiedenis van zijn figuren en wanneer hij bij een enkelen naam moet schrijven: „van wien mij overigens niets bekend is”, dan mag men haast de gevolgtrekking maken, dat die persoon, dan ook niets buitengewoons te beteekenen had.

Hij behandelt niet alles met dezelfde uitvoerigheid. Darwin krijgt maar twaalf regels. Het is dan of ik Backer hoor zeggen: „de rest behoor je toch zelf wel te weten”. Maar Armand David, „missionaris in 1862 naar China gezonden” krijgt meer dan een heele kolom, doch dan komen we ook te weten, dat de wetenschappelijke wereld zijn nagedachtenis eert als die van den voor-

treffelijksten natuuronderzoeker die in China heeft gewerkt. Zoo weet Backer nog menig goed geleerde aan de vergetelheid te ontrukken.

In den loop der jaren zijn er ook verschillende planten naar Backer genoemd en hij moet nu ook zichzelf in zijn Woordenboek noemen. En dan valt hij mij tegen, want ik dacht, dat hij vrij was van valsche schaaamte. Daar staat dan:

„backéri, — 2e nv. van Backérus, Latinizeering van Backer, gevonden door Backer, genoemd naar Backer. Nederlandschind. planten van dezen naam zijn genoemd naar C. A. Backer „(1874 Oudenbosch x) schrijver van dit boekje”.

Dat kruisje beteekent dat hij gelukkig nog leeft. Maar wanneer hij nu zichzelf behandeld had, zooals hij anderen behandeld heeft, dan had er nog heel wat meer moeten staan. Ik wil 't eens probeeren:

„Opgeleid voor onderwijzer. Schreef in het eind van de vorige eeuw al aardige Korte Mededeelingen in De Levende Natuur. Naar Java. Verbonden aan den Plantentuin in Buitenzorg. Stichtte in 1911 het tijdschrift De Tropische Natuur in samenwerking met Koens en Van Welsum. Later verbonden aan het Proefstation voor Suikercultuur te Pasoeroean. Gepensioneerd in 1931. Woont en werkt sinds dien tijd in Heemstede en is in allen eenvoud weer een zeer gezien lid van de Afdeling Haarlem van de Ned. Natuurh. Vereeniging. De Universiteit van Utrecht kende hem in 1936 het eeredoctoraat toe van de Philosophische Faculteit.

Zijn wetenschappelijk werk is voor velen een onuitsprekelijke bron van critische kennis geweest en blijft dat nog steeds. Wij noemen de Flora van Batavia (1907) de voorlooper van een schoolflora voor Java (1907) de Schoolflora voor Java (1911), de Thee-onkruiden (samen met Dr. Van Slooten 1924), Handboek voor de flora van Java (1924—1928), The problem of Krakatoa (1929), de Onkruidflora der Suikerrietgronden (1929—1931).

Hulpvaardig als geen ander, was het Backer nooit te veel moeite, om ernstige amateurs van zijn werk te doen profiteeren. Zijn sterke drang naar waarheid en nauwkeurigheid verwikkelde hem nog al eens in polemieken”.

Nu begrijpt ge ook het sterk persoonlijk karakter van dit onbetaalbare Woordenboek, dat in de bibliotheken van Middelbare en Hoogere Scholen niet mag ontbreken, evenmin als in die van musea voor Natuurlijke Historie en Openbare Leeszalen.

JAC. P. TH.

Natuurbescherming in Indië gedurende het jaar 1935. Tiende Verslag van de Nederlandsch

Indische Vereeniging tot Natuurbescherming, opgericht in 1912, gevestigd te Buitenzorg.

Indië heeft zich aangepast, het keerpunt is voorbij. Ook voor de Nederlandsch Indische Vereeniging voor Natuurbescherming, want haar ledental stijgt. In het tijdvak Januari 1935 tot Juni 1936 hebben zich 99 gewone en 6 levenslange leden laten inschrijven, hetgeen een totaal maakt van 161 gewone en 263 levenslange leden.

Het is voor ons in Holland het geriefelijkst om levenslang lid te worden. Je hebt dan geen soesah meer met de contributie.

Ik heb dan ook in 1930 in Buitenzorg mijn vijftientig gulden in handen van den penningmeester gelegd en krijg nu jaar op jaar de prachtige verslagen.

Maar nu zal ik binnenkort toch nog weer een tientje moeten opschommelen, want de Vereeniging gaat in 1937 jubileeren en wil dan als jubileumsuitgave een boek geven over de Nederlandsch-Indische Natuurmonumenten op dat tijdstip. Dat boek zal dan heel wat grooter zijn dan de toch zoo mooie uitgave van Dr. Dammerman in 1929.

Om dat mogelijk te maken, zal echter het ledental moeten stijgen en daarom wijk ik onze lezers bij dezen gaarne op, om zoo mogelijk deel te nemen aan het heerlijk werk van natuurbescherming in Nederlandsch Indië. Het minimumbedrag voor een lidmaatschap voor het leven is vijftientig gulden. Daar moet dan nog liefst tien gulden bij voor dat jubileumsboek. Penningmeester is de heer M. L. A. Bruggeman, Plantentuin te Buitenzorg. Aanzienlijke giften zijn natuurlijk dubbel en dwars welkom.

Nu enkele punten uit dat verslag. Er is in Bandoeng een wakkere vereeniging, die heet „Ban-

doeng Vooruit" en die heeft zich geworpen op de natuurmonumenten in de buurt van die aangename stad. In 1929 heeft zij een autoweg weten aan te leggen naar de groote kraters van den Tangkoebun Prahoe en nu in 1936 een andere naar het Kraterveld van den Papandajan. Nu maakt Natuurbescherming zich wel ongerust over het lot van den plantengroei o.a. het Javaansche Zilverschoon *Potentilla Mooniana* dat in heel Nederlandsch Indië alleen op den Papan-dajan voorkomt. De meest nabije vindplaats is pas op Ceylon.

Hetzelfde conflict als bij ons. Aan den eenen kant is het te loven en te prijzen, dat zoo veel mogelijk menschen hun verheugenis vinden aan de natuur, aan den anderen kant is het te vreezen dat onkundigen en onopgevoeden schade toebrengen aan flora en fauna, aan het landschap. Gelukkig zijn er in Bandoeng ook nog heel wat wel-opgevoeden en bij de opening van dien weg heeft de Bandoengsche bioloog Dr. Van der Pijl dan ook een hartig woordje gesproken. Daar de Natuurmonumenten onder het Boschwezen staan is er ook wel gelegenheid voor bewaking. Een verhoogde belangstelling van het publiek moet ten slotte toch ten goede komen aan het streven naar natuurbescherming.

Sedert het vorige verslag zijn weer de volgende natuurmonumenten en wildreservaten tot stand gekomen: Op Java het Natuurmonument Zuid Smeroeelling (Ranoe Daroengan) in de residentie Malang en het Natuurmonument Rawa Tjipanggang in de Preanger. Op Sumatra het wildreservaat Berbak in Djambi, het Wildreservaat Zuid Sumatra I in Benkoelen en de Lam-pongs en het Natuurmonument Doesoen Besar in Benkoelen. Op Borneo de natuurmonumenten Mandor en Lo Pat Foen Pi in de Westerafdeeling en het natuurmonument Padang Loewai in de Zuider- en Oosterafdeeling en op Celebes het natuurmonument Tanggala in Menado en Gorontalo.

Het natuurmonument Zuid-Smeroeelling was in 1930 al in den maak. Gelukkig is het plan van Dr. O. Posthumus thans ten deele verwezenlijkt. Dit natuurmonument vormt een tegen-hanger, wat klimaat betreft, van dat van Gedeh-Pangerango. Het is gemakkelijk te bereiken en er is een geriefelijke pondok, die bij mij nog altijd in dankbare herinnering is. Feitelijk gaat dit natuurmonument tot den top van de Smeroe.

Het wildreservaat Berbak in Djambi ligt tusschen de Berbak-tak van de Batang Hari en de zee. Het is 4000 vierkante kilometer groot, voor landbouwdoeleinden ongeschikt, grootendeels veenmoerasbosch bewoond door neushoorn, tapir, wilde karbouw, misschien enkele olifanten.

Het wildreservaat Zuid-Sumatra I is een lange strook langs de zuidwestpunt van Sumatra, omvat zoowel hooggebergte als heuvelland en laagvlakte en heeft een bijzonder rijke fauna: koningstijgers, nevelpanthers, boschkatten, goudkatten, honigberen, olifanten, neushoorns, tapirs, berggeiten, allerlei vogels, krokodillen, zeeschildpadden. Ook de flora is zeer rijk o.a. prachtige orchideeën, *Rafflesia*'s. Het is te hopen, dat dit unieke natuurmonument, zoo dicht bij Java, spoedig behoorlijk bestudeerd en beschreven kan worden evenals de nieuwe stichtingen op Borneo en Celebes.

Ik moet uit dit fraaie jaarverslag nog aanstippen de prachtige foto's van den heer Hoogerwerf over de vogelwereld van de tambaks in de delta van de Solo, het buitengewoon interessant artikel van den heer Appelman over wildvraat en wildschade op Java, de „Voornaamste wettelijke bepalingen inzake dierenbescherming, jacht, natuurmonumenten en wildreservaten.

Een paar duidelijke schetskaartjes met een overzicht van de natuurmonumenten en wildreser-vaten op Sumatra en Java, voorafgegaan door een complete lijst van alle beschermde terreinen in Insulinde, besluiten dit prachtige jaarverslag. Op Java zijn thans 60 natuurmonumenten, groot en klein, op Sumatra 22.

De nieuwe G.G. is lid van het Bestuur van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumen-ten in Nederland. Het zal hem aangenaam aandoen, om in dit opzicht ook in Indië een prachtig en reeds welbeploegd arbeidsveld te vinden.

JAC. P. TH.